

VẬN DỤNG MÔ HÌNH PHIÊN TOÀ GIẢ ĐỊNH TRONG ĐÀO TẠO NGÀNH LUẬT TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM KỸ THUẬT VĨNH LONG

THE APPLICATION OF THE MOCK TRIAL MODEL IN LEGAL EDUCATION AT
VINH LONG UNIVERSITY OF TECHNICAL EDUCATION

ThS. Trịnh Thị Muội^{1, a}, ThS. Nguyễn Ngọc Anh^{2, b}, Nguyễn Thị Cẩm Nhi^{3, c},
Huỳnh Thanh Đông^{4, d}, Trần Susan^{5, e}

^{1,2,3,4,5} Khoa Kinh tế - Luật, Trường Đại học SPKT Vĩnh Long

^aEmail: muoitt@vlute.edu.vn, ^bEmail: Anhnn@vlute.edu.vn,

^cEmail: 24018048@st.vlute.edu.vn, ^dEmail: 24018087@st.vlute.edu.vn,

^eEmail: 24018037@st.vlute.edu.vn

Nhận bài(Received): 14/1/2026; Phản biện (Reviewed):9/3/2026; Chấp nhận(Accepted):6/4/2026

TÓM TẮT

Bài viết trình bày vai trò của “Phiên tòa giả định” như một công cụ hỗ trợ quan trọng trong đổi mới phương pháp giảng dạy luật hiện nay. Đây là phương thức tiếp cận theo hướng giảng dạy tích cực, góp phần quan trọng trong việc nâng cao chất lượng đào tạo ở các cơ sở đào tạo ngành Luật. Trong quá trình tham gia, sinh viên không chỉ tiếp cận hồ sơ vụ án và xác định các vấn đề pháp lý trọng tâm, mà còn được rèn luyện kỹ năng trình bày, phản biện, xử lý tình huống, kỹ năng làm việc nhóm, đồng thời thông qua việc nghiên cứu hồ sơ vụ việc còn giúp sinh viên hệ thống lại các tình tiết của vụ việc, liên kết các tình tiết này với quy định pháp luật tương ứng. Bài viết chia sẻ mô hình tổ chức phiên tòa giả định đã được tổ chức thành công ở Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Vĩnh Long, với hy vọng giới thiệu chi tiết các bước tiến hành, giải pháp ứng dụng hiệu quả mô hình này trong thực tiễn.

Từ khoá: Phiên tòa giả định; giảng dạy ngành luật; kỹ năng nghề luật; đào tạo gắn với thực tiễn; phương pháp mô phỏng.

ABSTRACT

This article presents the role of “Mock Trials” as an important supporting tool in the innovation of current legal teaching methods. This is an active teaching approach that significantly contributes to improving the quality of training in law schools. During participation, students not only access case files and identify key legal issues, but also develop presentation, argumentation, situational handling, and teamwork skills. Furthermore, through studying case files, students can systematize the details of the case and connect these details with relevant legal provisions. The article shares a successful mock trial model implemented at Vinh Long University of Technology and Education, aiming to provide detailed steps and solutions for effectively applying this model in practice.

Keywords: Moot court, legal education, lawyering skills, clinical legal education; simulation-based learning.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh xã hội hiện đại không ngừng vận động và phát triển, giáo dục đóng vai trò là nhân tố then chốt thúc đẩy sự phát triển của xã hội. Tuy nhiên, nếu phương pháp giáo dục chỉ thiên về lý thuyết thì tạo ra rào cản lớn cho người học khi tiếp cận thực tiễn. Nhiều nghiên cứu đã chỉ ra rằng, việc thiếu sự gắn kết giữa lý thuyết và thực hành trong quá trình đào tạo là một trong những nguyên nhân chủ yếu khiến sinh viên gặp khó khăn khi bước vào môi trường nghề nghiệp chuyên nghiệp.

Đối với ngành luật, việc đào tạo gắn liền với ứng dụng thực tiễn thông qua mô hình phiên tòa giả định đã triển khai từ lâu, khởi xướng là đại học Harvard, Mỹ đã áp dụng mô hình này từ những năm 1870. Học viện Luật Singapore cũng đưa mô hình này vào đào tạo từ năm 2012

với mục đích giúp sinh viên có kiến thức và thực tế để tiếp cận công việc một cách dễ dàng [4][14].

Ở Việt Nam, mô hình phiên tòa giả định cũng đã được áp dụng như các hoạt động ngoại khóa và dần trở thành xu hướng của các trường Đại học có đào tạo luật với nhiều đề tài khác nhau như Trường Đại học Luật TP. Hồ Chí Minh đã tổ chức nhiều phiên tòa giả định về hình sự - dân sự - quốc tế, Trường Đại học Luật Hà Nội đã tổ chức phiên tòa giả định trong môn Tố tụng hình sự và Tố tụng dân sự, kết hợp với Bộ Tư pháp và các Công ty luật để mô phỏng phiên xử thật [9][10][11][12], Khoa Luật - Trường Đại học Cần Thơ tổ chức phiên tòa giả định nhằm hưởng ứng Ngày Pháp luật Việt Nam Ngày 09/11 liên quan nội dung xét xử vụ án hình sự [13]. Hay mới đây tại Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Vĩnh Long trong năm 2025 đã tổ chức thành công hai phiên tòa giả định với chủ đề “*Tuân thủ pháp luật - Bảo vệ chính mình và cộng đồng*”.

Trong đào tạo ngành Luật, việc gắn kết giữa lý thuyết và thực tiễn giữ vai trò quan trọng trong việc hình thành năng lực nghề nghiệp cho sinh viên. Thông qua mô hình phiên tòa giả định, sinh viên có cơ hội chủ động tìm hiểu kiến thức pháp luật, tham gia xử lý các tình huống pháp lý mô phỏng và rèn luyện các kỹ năng nghề nghiệp cần thiết. Trong bối cảnh hiện nay, phiên tòa giả định được xem là một hình thức phù hợp nhằm hỗ trợ công tác tuyên truyền, phổ biến pháp luật, đồng thời tạo điều kiện để sinh viên tiếp cận thực tiễn nghề nghiệp ngay trong quá trình học tập. Bên cạnh đó, hoạt động này còn góp phần giúp người dân nâng cao hiểu biết pháp luật và ý thức chấp hành pháp luật. Tuy nhiên, việc tổ chức và phát huy hiệu quả mô hình này vẫn phụ thuộc vào điều kiện triển khai của từng cơ sở đào tạo. Từ thực tiễn đó, nhóm tác giả đã thực hiện nghiên cứu đề tài: “*Vận dụng mô hình phiên tòa giả định trong đào tạo ngành Luật tại Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Vĩnh Long*”.

2. NỘI DUNG

2.1. Khái quát về phiên tòa giả định

Mô hình phiên tòa giả định là một phương pháp giáo dục pháp luật rất trực quan, sinh động và dễ tiếp cận, đặc biệt đối với học sinh, sinh viên. Qua mỗi tình huống, sinh viên không chỉ học về điều luật mà còn thấy rõ quy trình xét xử, hậu quả pháp lý của hành vi sai trái, từ đó hình thành ý thức tôn trọng pháp luật và nói không với vi phạm. Phiên tòa giả định đòi hỏi sinh viên phải tham gia vào một chuỗi hoạt động từ khi tiếp xúc vụ án, nghiên cứu xây dựng lập luận, viết bài biện hộ đến khi tranh tụng tại phiên tòa. Thông qua phiên tòa giả định, sinh viên thực hiện các hoạt động như một chuyên gia và đảm nhận tất cả các trách nhiệm theo vai trò của họ, có khả năng tư duy sáng tạo, trả lời thuyết phục khi được chất vấn, thể hiện kỹ năng hùng biện, viết và thuyết phục. Đây là một trong những phương pháp hiện đại để cung cấp kiến thức thực tế cho sinh viên bằng cách đặt họ vào một tình huống giả định tương tự như tại một phiên tòa thực và sau đó vai trò của mỗi bên tranh luận về các tình tiết của vụ án, phương pháp này khá hiệu quả nhằm mục đích giáo dục và tuyên truyền pháp luật.

Phiên tòa giả định không thuần túy là một bài tập thực hành, mà là một phương thức đào tạo chiều sâu, buộc sinh viên phải đối diện với tính đa diện của pháp luật thực định. Tại đây, áp lực của vai trò luật sư tranh tụng đòi hỏi người học phải chuyển dịch từ tư duy phân tích tĩnh sang tư duy giải pháp động. Quá trình này là sự tích hợp liên mạch giữa kỹ năng nghiên cứu, bóc tách vấn đề và kiến tạo lập luận. Mọi kết luận pháp lý đều phải trải qua thử thách của kỹ năng viết (biện hộ văn bản) và kỹ năng thuyết phục (tranh tụng miệng). Đặc biệt, mô hình này còn tái hiện sinh động môi trường hành nghề thực tế, các kỹ năng viết và nói lần lượt được vận dụng. Bên cạnh đó, thông qua mô hình phiên tòa giả định, sinh viên đồng thời học được kỹ năng làm việc nhóm, giao tiếp với các cộng sự, tổ chức và quản lý công việc [5]. Đồng thời góp phần định hình đạo đức nghề nghiệp và bản lĩnh chính trị cho sinh viên thông qua việc xử lý các tình huống thực tế phức tạp. Đây chính là bước đệm then chốt để thu hẹp khoảng cách

giữa lý thuyết học thuật và thực tiễn xét xử, đồng thời xác lập năng lực thích ứng của nguồn nhân lực pháp luật chất lượng cao trong bối cảnh hội nhập và cải cách tư pháp hiện nay.

2.2. Cách thức tổ chức phiên tòa giả định

2.2.1. Các mô hình phiên tòa giả định tại trường đại học

Phiên tòa giả định thường được tổ chức theo hai mô hình chủ yếu, đó là mô hình phiên tòa giả định tại phòng xử án mô phỏng của cơ sở đào tạo và mô hình phiên tòa giả định - tuyên truyền pháp luật tại cộng đồng. Hiện nay tại Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Vĩnh Long đang vận hành song song cả hai mô hình này.

Thứ nhất, là mô hình phiên tòa giả định tại phòng xử án mô phỏng của cơ sở đào tạo, là phương pháp giảng dạy mô phỏng. Sinh viên thực hiện phiên tòa giả định dưới sự hướng dẫn của giảng viên khi học các học phần như tố tụng hình sự, tố tụng dân sự, tố tụng hành chính, ... với mục đích tăng cường năng lực thực hành, áp dụng pháp luật, tạo điều kiện cho sinh viên chuyên ngành Luật được tiếp cận với thực tế, trải nghiệm vai trò của từng nhân vật trong một phiên tòa mô phỏng. Đặc biệt đối với Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Vĩnh Long với đào tạo đa ngành thì việc thiết kế một chương trình đào tạo ngành luật với nhiều học phần được học với phương pháp giảng dạy mô phỏng dựa trên phiên tòa giả định là hết sức cần thiết nhằm nâng cao chất lượng đào tạo, giúp sinh viên sớm có cái nhìn trực quan về hoạt động thực tiễn của nghề nghiệp sau này. Mô hình này giúp sinh viên hình dung rõ quy trình tố tụng bao gồm quy trình mở phiên tòa, các bước tranh tụng, điều phối phiên tòa, phát triển kỹ năng tranh luận, phân tích, phân biện, kỹ năng viết báo cáo, nâng cao nhận thức pháp luật, nâng cao kỹ năng nghề nghiệp thiết thực, phù hợp với công việc trong nghề luật sư, cán bộ tòa án, viện kiểm sát sau này [4].

Như vậy đối với mô hình này người dạy chỉ cung cấp những thông tin cần thiết của vụ việc và sinh viên sẽ là người thực hiện. Sinh viên được thực hiện trên cơ sở các kiến thức đã được học và vận dụng giải quyết, hoàn tất hồ sơ vụ án, phân vai và cuối cùng là tiến hành diễn lại một phiên tòa giả định. Có thể thấy rằng, ở mô hình này người học là trung tâm, người dạy chỉ với vai trò hướng dẫn và đánh giá kết quả. Người học vừa thực hiện và vừa thụ hưởng kết quả do mình làm ra.

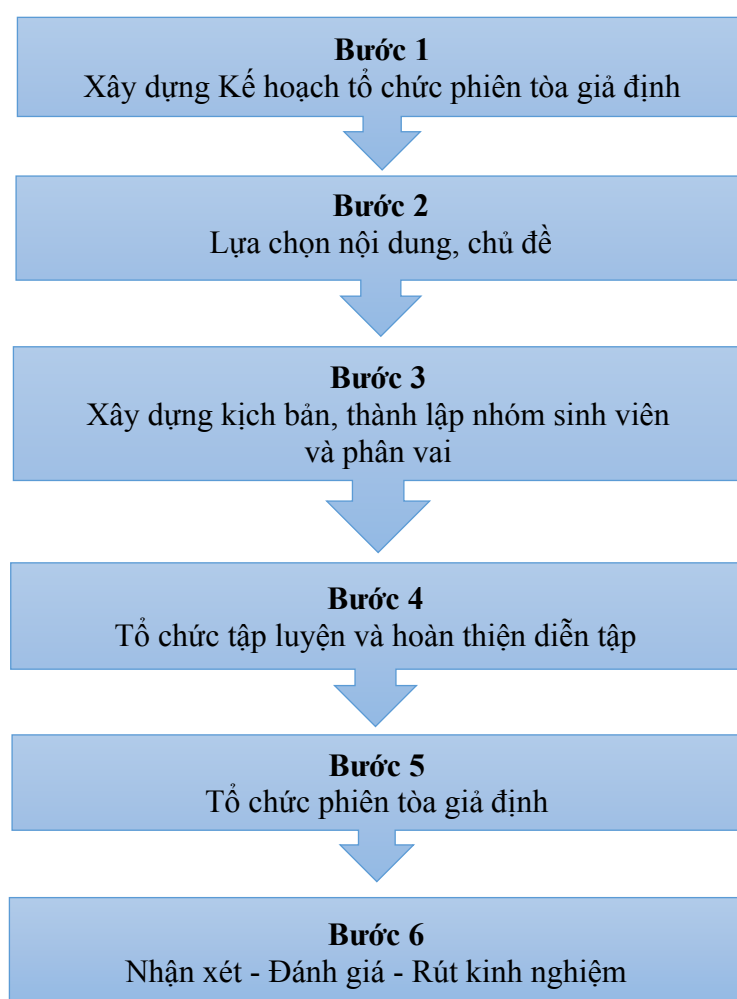
Thứ hai, là mô hình phiên tòa giả định - tuyên truyền pháp luật tại cộng đồng. Mô hình này mang đặc thù tổ chức ngoài phạm vi lớp học, nhằm mục đích tuyên truyền pháp luật, nâng cao nhận thức pháp luật cộng đồng, thúc đẩy sự hiểu biết về pháp luật trong quần chúng nhân dân. Đây là hoạt động thường xuyên, được các cơ quan tổ chức như các Sở Tư pháp, đoàn thanh niên các trường đại học, các tổ chức chính trị - xã hội phối hợp tổ chức trên quy mô cộng đồng dân cư. Nếu mô hình phiên tòa giả định tại phòng xử án là một phương pháp giảng dạy và chú trọng về quy trình tố tụng thì mô hình tuyên truyền pháp luật cộng đồng sẽ lựa chọn những nội dung được cộng đồng quan tâm, có tính thời sự và việc tuân thủ các quy trình tố tụng sẽ được tinh gọn hơn. Mô hình chủ yếu là diễn lại những vụ án có thật, đã được xét xử trên thực tế với các nội dung đã có sẵn, không yêu cầu cao về trình độ hiểu biết pháp luật cũng như những kiến thức kỹ năng cần có của đối tượng thực hiện. Người thực hiện chỉ cần lựa chọn một vụ việc có nội dung phù hợp với chuyên đề tuyên truyền pháp luật và tập diễn lại sao cho lôi cuốn người xem. Sau phần diễn án, các chuyên gia pháp luật hoặc giảng viên sẽ phân tích, giải thích, làm rõ các quy định pháp luật liên quan, đồng thời nhấn mạnh các bài học pháp lý cần quán triệt để cộng đồng hiểu rõ quyền và nghĩa vụ của mình, không vi phạm pháp luật. Ngoài ra, còn có các hoạt động như hỏi đáp, tư vấn, giải thích trực tiếp, tổ chức các câu lạc bộ pháp luật trong cộng đồng. Hoạt động này giúp cộng đồng nâng cao ý thức pháp luật, giảm thiểu vi phạm pháp luật, tạo sự kết nối giữa lực lượng thực thi pháp luật và người dân, đồng thời nâng cao kỹ năng tuyên truyền pháp luật cho sinh viên. Cách thức này giúp người học rèn luyện khả năng xử lý tình huống, kỹ năng diễn xuất, thuyết phục, truyền đạt nội dung pháp luật một cách sinh động, dễ tiếp cận.

Cả hai mô hình đều mang lại giá trị rất lớn trong mục tiêu giáo dục và tuyên truyền pháp luật. Mô hình phiên tòa trong phòng xử án mô phỏng giúp sinh viên thực hành và nâng cao kỹ năng nghề nghiệp, trực tiếp trải nghiệm quy trình tố tụng. Mô hình diễn án - tuyên truyền pháp luật tại cộng đồng giúp nâng cao ý thức pháp luật cộng đồng, truyền đạt kiến thức pháp luật một cách sinh động, phù hợp với các chương trình phổ biến pháp luật và các hoạt động cộng đồng của các cơ sở đào tạo, cơ quan tư pháp và các tổ chức chính trị - xã hội [4]. Trường đại học Sư phạm Kỹ thuật Vĩnh Long phối hợp với Viện kiểm sát Khu vực IV tỉnh Vĩnh Long thường xuyên tổ chức các buổi tuyên truyền pháp luật cộng đồng với hình thức Phiên tòa giả định tại các trường trung học phổ thông trên địa bàn như Vũng Liêm, Trà Ôn và mở rộng trong tương lai, hướng đến tạo ra một điểm nhấn đặc trưng của đào tạo Luật của Nhà trường.

2.2.2. Các bước thực hiện phiên tòa giả định tại Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Vĩnh Long

Nhằm thực hiện phiên tòa giả định theo mô hình diễn án - tuyên truyền pháp luật tại cộng đồng đạt hiệu quả, Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Vĩnh Long đã vận dụng linh hoạt việc tổ chức phiên tòa giả định với các bước thực hiện cụ thể như sau:

SƠ ĐỒ CÁC BƯỚC TỔ CHỨC PHIÊN TÒA GIẢ ĐỊNH

Bước 1: Xây dựng Kế hoạch tổ chức phiên tòa giả định:

Kế hoạch tổ chức phiên tòa giả định được xây dựng dựa trên việc triển khai thực hiện chương trình 1056 của Thủ tướng Chính phủ tại Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Vĩnh Long - năm

2025 [2]. Theo đó, trong năm 2025 Khoa Kinh tế - Luật đã chủ động phối hợp với Viện Kiểm sát nhân dân khu vực IV tỉnh Vĩnh Long tổ chức các buổi tuyên truyền pháp luật cộng đồng với hình thức Phiên tòa giả định tại trường trung học phổ thông trên địa bàn Vũng Liêm và tại Trường với chủ đề về “*Tuân thủ pháp luật - Bảo vệ chính mình và cộng đồng*”. Trong kế hoạch tổ chức sẽ chia thành 3 phần: (i) phần mở đầu sẽ giới thiệu nội dung buổi diễn án, giới thiệu khái quát về tình huống tạo ra vụ án để người xem biết nguyên nhân, diễn biến của vụ án trước khi diễn án và thành phần tham gia; (ii) phần nội dung là phần tổ chức phiên tòa giả định; (iii) phần kết thúc sẽ thực hiện tương tác với người xem về các quy định của pháp luật đã được sử dụng trong phiên xử thông qua các câu hỏi nhanh có thưởng và tổng kết các nội dung pháp luật cần tuyên truyền, cùng với hoạt động phiên tòa giả định Trường phối hợp ký kết biên bản ghi nhớ với các cơ quan, doanh nghiệp nhằm tăng cường liên kết nhà trường - doanh nghiệp - cơ quan chuyên môn [3]. Trong kế hoạch chi tiết phải làm rõ được mục đích, yêu cầu, nhân sự thực hiện và các mốc thời gian hoàn thành công việc.

Bước 2: Lựa chọn nội dung, chủ đề:

Việc lựa chọn nội dung, chủ đề pháp luật để xây dựng phiên tòa giả định rất quan trọng, quyết định sự thành công của hoạt động. Khi lựa chọn chủ đề cần được thực hiện linh hoạt, phù hợp với nhu cầu của từng nhóm đối tượng được phổ biến. Những vụ án được chọn để mô phỏng cho phiên tòa giả định thường là những vụ án điển hình, có tính thời sự và gắn liền với yêu cầu đấu tranh phòng chống loại tội phạm đang diễn biến phức tạp tại địa phương và phù hợp với nhu cầu tìm hiểu pháp luật của các đối tượng cần tuyên truyền là học sinh, sinh viên, cộng đồng dân cư [6]. Trên cơ sở đó, Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Vĩnh Long đã linh hoạt vận dụng lựa chọn chủ đề và xây dựng kịch bản dựa trên vụ án có thật ở Vĩnh Long về tuyên truyền pháp luật về trật tự, an toàn giao thông đường bộ. Việc lựa chọn chủ đề và xây dựng kịch bản dựa trên vụ án có thật ở Vĩnh Long, giúp đảm bảo tính thực tế và chân thực của hoạt động giả định, từ đó nâng cao khả năng nhận diện, hiểu biết và phân tích các tình tiết pháp lý một cách khách quan, sinh động hơn. Khi dựa trên vụ án có thật, người tham gia có cơ hội tiếp cận các vấn đề pháp lý phức tạp, đồng thời nhận thức rõ hơn về hậu quả của hành vi vi phạm pháp luật trong đời sống thực tế. Điều này cũng góp phần thúc đẩy việc học tập trở nên thiết thực, gần gũi hơn với thực tế xã hội, qua đó nâng cao ý thức tuân thủ pháp luật và trách nhiệm cộng đồng [4][7].

Bước 3: Xây dựng kịch bản, thành lập nhóm sinh viên và phân vai:

Đối với bước này việc xây dựng kịch bản được xem là khâu quan trọng nhất, nhằm bảo đảm cho diễn biến của phiên tòa khi công diễn phản ánh tương đối đầy đủ các tình tiết của vụ án đã diễn ra. Thông qua nội dung kịch bản, sinh viên sẽ được phân công các vai trò cụ thể như: Thẩm phán, Hội thẩm nhân dân, Kiểm sát viên, bị cáo, bị hại, người làm chứng, trợ giúp viên pháp lý, người đại diện hợp pháp của bị cáo, bị hại... Tuy nhiên, với một phiên tòa giả định theo mô hình tuyên truyền pháp luật cộng đồng, kịch bản sẽ bỏ bớt một số chi tiết, thủ tục của phiên tòa thật để tránh rườm rà, nhàm chán cho khán giả, nội dung sẽ tập trung vào phần đối đáp, các lời thoại chứa nội dung pháp luật cần tuyên truyền và những thông điệp có ý nghĩa giáo dục nhận thức về pháp luật sâu sắc. Ngoài ra, bước này sinh viên sẽ được cung cấp các tài liệu cần thiết như cáo trạng, bản luận cứ, bản án... để thống nhất về tình tiết vụ án [4][7].

Bước 4: Tổ chức tập luyện và hoàn thiện diễn tập:

Đây là bước nhằm bảo đảm nội dung trong kịch bản, các vị trí được phân công được diễn ra đúng quy trình. Thông qua tập luyện, sinh viên rèn luyện kỹ năng trình bày, phản biện, xử lý tình huống, đồng thời hoàn thiện sự phối hợp nhóm, tiếp thu ý kiến góp ý để nâng cao chất lượng và tính chân thực của hoạt động.

Bước 5: Tổ chức phiên tòa giả định:

Mặc dù là phiên tòa mô phỏng nhưng cách bài trí mô hình phiên tòa giả định - tuyên truyền pháp luật tại cộng đồng phải tuân theo quy định về phòng xử án như bảng tên các chức danh, bố trí bàn ghế lại theo đúng quy định của phòng xử án [1].

Bước 6: Nhận xét, đánh giá, rút kinh nghiệm:

Sau khi kết thúc phiên tòa giả định, cần thực hiện nhận xét, đánh giá, rút kinh nghiệm. Bước này giúp xác định những điểm đã thực hiện tốt và những hạn chế còn tồn tại trong quá trình tổ chức và thực hành phiên tòa giả định. Quá trình này giúp các bạn sinh viên, giảng viên và cố vấn pháp lý nhận diện rõ các lĩnh vực cần cải thiện, từ đó đề ra các giải pháp khắc phục để nâng cao kỹ năng, kiến thức và khả năng tổ chức hoạt động tương tự trong tương lai [4][7].

2.3. Kết quả đạt được của mô hình phiên tòa giả định tại Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Vĩnh Long

Phiên tòa giả định theo mô hình diễn án - tuyên truyền pháp luật tại cộng đồng được Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Vĩnh Long vận dụng linh hoạt và tổ chức lần đầu tiên vào năm 2025, tuy diễn ra trong một khoảng thời gian ngắn nhưng phiên tòa giả định đã mang lại những kết quả khả quan trong quá trình đào tạo, hình thành môi trường học tập mang tính ứng dụng, thực hành cho sinh viên ngành luật, cụ thể:

Một là, mô hình phiên tòa giả định giúp sinh viên có cơ hội được tiếp cận với các thông tin trong một hồ sơ vụ việc cụ thể có thật. Sinh viên có thể có thể tham khảo, học tập việc vận dụng các kiến thức được học thông qua nghiên cứu các hồ sơ vụ việc. Sinh viên được rèn luyện kỹ năng trình bày, phản biện, xử lý tình huống, kỹ năng làm việc nhóm, đồng thời thông qua việc nghiên cứu hồ sơ vụ việc còn giúp sinh viên nâng cao được kỹ năng nhận diện vấn đề, hệ thống lại các tình tiết của vụ việc, liên kết các tình tiết này với quy định pháp luật tương ứng.

Hai là, thông qua tổ chức mô hình phiên tòa giả định đã gắn kết sinh viên lại với nhau, phối hợp nhau cùng học tập, phát triển năng lực học tập và hỗ trợ nhau trong việc rèn luyện và phát triển các kỹ năng. Phiên tòa giả định trở thành cầu nối giữa sinh viên với sinh viên, giữa sinh viên với người dạy, giữa sinh viên với cộng đồng một cách gần gũi, tạo hiệu ứng tốt trong môi trường học tập và ngoài xã hội. Giúp sinh viên học tập có trách nhiệm, nhiệt huyết hơn, biết cống hiến vì cộng đồng, giúp người dân được tiếp cận gần hơn với kiến thức pháp lý.

Ba là, có thể thấy mô hình phiên tòa giả định mang lại nhiều giá trị thiết thực trong công tác tuyên truyền, phổ biến và giáo dục pháp luật. Trước hết, đây là phương thức truyền tải kiến thức pháp luật một cách trực quan, sinh động thông qua việc tái hiện các tình huống, vụ án gần gũi với thực tế đời sống. Nhờ đó, người tham gia, đặc biệt là học sinh, sinh viên và người dân ở cơ sở, dễ dàng tiếp cận và hiểu rõ hơn các quy định pháp luật, thay vì tiếp nhận theo cách lý thuyết khô khan. Bên cạnh đó, việc lồng ghép các câu chuyện và tình huống cụ thể trong phiên tòa giúp tăng khả năng ghi nhớ của người xem. Những nội dung pháp luật không còn mang tính trừu tượng mà được gắn với hoàn cảnh cụ thể, từ đó tạo ấn tượng sâu sắc và giúp người tham gia ghi nhớ lâu dài hơn so với phương pháp học tập mang tính ghi nhớ máy móc.

Bốn là, mô hình này còn góp phần cung cấp kiến thức thực tiễn về quy trình tố tụng, giúp người tham gia hiểu rõ hơn về hoạt động của hệ thống tư pháp cũng như vai trò, chức năng của các chủ thể trong quá trình giải quyết vụ án. Điều này có ý nghĩa quan trọng trong việc nâng cao nhận thức pháp lý và hình thành tư duy pháp luật đúng đắn.

Không dừng lại ở đó, phiên tòa giả định còn có tác dụng nâng cao ý thức chấp hành pháp luật. Thông qua việc tái hiện hậu quả của các hành vi vi phạm, người xem nhận thức rõ tính nghiêm minh của pháp luật và những hệ lụy pháp lý có thể xảy ra, từ đó hình thành thái độ tôn trọng và tuân thủ pháp luật trong đời sống.

Tổng thể, mô hình phiên tòa giả định được đánh giá là một cách làm sáng tạo, hiệu quả và gắn với thực tiễn. Không chỉ mang lại lợi ích đối với học sinh, sinh viên, mô hình còn góp phần

nâng cao nhận thức pháp luật cho cộng đồng dân cư, qua đó lan tỏa rộng rãi tinh thần thượng tôn pháp luật trong xã hội.

2.4. Những khó khăn, hạn chế

Bên cạnh những kết quả đạt được, quá trình áp dụng mô hình phiên tòa giả định tại Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Vĩnh Long vẫn còn tồn tại nhiều hạn chế, việc vận dụng mô hình này vẫn còn gặp nhiều khó khăn. Cụ thể:

Thứ nhất, mô hình phiên tòa giả định trong giảng dạy còn hạn chế, chưa được tiến hành phổ biến, chủ yếu là những tình huống có sẵn, giảng viên biên soạn lại cho người học thực hiện. Thời lượng và số lượng các buổi diễn án còn ít, giảng viên cơ hữu là người trực tiếp giảng dạy, phụ trách đa số là giảng viên trẻ kinh nghiệm thực tế về hoạt động tố tụng trong các lĩnh vực còn hạn chế. Để tối ưu hóa lợi ích của phương pháp này, việc xem xét và gia tăng tần suất tổ chức phiên tòa giả định là một điểm cần lưu ý nhằm đảm bảo tính bền vững và hiệu quả đào tạo.

Thứ hai, việc vận dụng mô hình phiên tòa giả định theo mô hình diễn án - tuyên truyền pháp luật tại cộng đồng chỉ tập trung theo hướng diễn án. Theo đó, sinh viên chủ yếu được tiếp cận dưới dạng những hồ sơ vụ án có sẵn và diễn lại. Các phiên tòa này còn khá đơn giản, chủ yếu cho sinh viên làm quen với thủ tục tố tụng, hiểu được vai trò của các chủ thể, mà chưa đi sâu vào việc vận dụng các kiến thức và kỹ năng lập luận, tranh tụng trong một phiên tòa.

Thứ ba, kịch bản chưa đa dạng và quy trình tổ chức còn hạn chế. Xuất phát từ việc xây dựng kịch bản, tổ chức và điều phối một phiên tòa giả định đòi hỏi rất nhiều thời gian và công sức chuẩn bị từ phía giảng viên (nghiên cứu, viết kịch bản, phân công vai trò, hướng dẫn sinh viên, liên hệ chuyên gia). Khối lượng công việc giảng dạy và nghiên cứu khác có thể khiến giảng viên khó sắp xếp để tổ chức nhiều buổi phiên tòa giả định hơn hoặc đầu tư vào việc xây dựng kịch bản đa dạng.

Thứ tư, về phía sinh viên còn tâm lý e ngại, thiếu tích cực tham gia tìm hiểu và thực hành các “Phiên tòa giả định”. Vì bộ phận sinh viên chưa nhận thấy được lợi ích từ việc tham gia hoạt động phiên tòa giả định. Đối với nhiều sinh viên, việc phải nhập vai vào các nhân vật có trọng trách lớn như Thẩm phán, Kiểm sát viên hay Luật sư tạo ra một áp lực tâm lý không nhỏ, khiến họ sợ sai, sợ bị đánh giá về kiến thức chuyên môn trước mặt thầy cô và bạn bè. Điều này khiến sinh viên còn e ngại đăng ký tham gia, đây là một rào cản lớn. Bên cạnh đó, mô hình phiên tòa giả định tại trường vẫn còn khá mới và chưa có nhiều kinh nghiệm, đây là một trong những nguyên nhân chính khiến nhà trường chưa kịp xây dựng và ban hành những quy chế và tiêu chuẩn đánh giá dành riêng cho các hoạt động thực hành pháp luật mô phỏng.

2.5. Một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả của phiên tòa giả định

Để phát huy hiệu quả của mô hình phiên tòa giả định trong đào tạo ngành luật, cần triển khai đồng bộ nhiều giải pháp, tập trung vào việc hoàn thiện quy trình, mở rộng phạm vi ứng dụng và nâng cao chất lượng phiên tòa giả định. Cụ thể:

Một là, cần đưa phương pháp giảng dạy mô phỏng dưới hình thức phiên tòa giả định là phương pháp bắt buộc đối với các học phần tố tụng. Đặc biệt, Nhà trường cần mời những giảng viên thỉnh giảng giàu kinh nghiệm ở Tòa án, Viện kiểm sát, Luật sư giảng dạy các học phần tố tụng, tham gia tổ chức các phiên tòa giả định sau các học phần để đánh giá sinh viên. Đồng thời, cần nghiên cứu các học phần kỹ năng riêng biệt về lập luận, phản biện, tranh luận để nâng cao kỹ năng nghề nghiệp cho sinh viên trong tương lai thay vì lồng ghép vào các học phần khác như hiện nay.

Hai là, cần thiết xây dựng ngân hàng kịch bản “Phiên tòa giả định” đa dạng và cách thức tổ chức chuyên nghiệp hơn. Về kịch bản đa dạng ở nhiều lĩnh vực như: dân sự, hình sự, hành chính, kinh doanh - thương mại. Để “Phiên tòa giả định” thực sự hữu ích, cần xây dựng hệ thống kịch bản phong phú, đa dạng bao trùm nhiều lĩnh vực pháp luật khác nhau và đặc biệt là

kịch bản phải mang tính cập nhật và thời sự, bám sát vào thực tế thu hút được sự quan tâm của cộng đồng. Sự đa dạng về kịch bản sẽ giúp sinh viên làm quen với nhiều loại tranh chấp và tình huống pháp lý khác nhau, từ đó phát triển khả năng tư duy pháp lý toàn diện. Bên cạnh đó, quy chế và quy trình tổ chức cần quy định cụ thể về mục tiêu, đối tượng tham gia, phân công trách nhiệm, các bước tiến hành, tiêu chí đánh giá. Quy trình chi tiết sẽ giúp giảng viên và sinh viên dễ dàng triển khai, hạn chế sai sót và đảm bảo mỗi phiên tòa giả định đều đạt được mục đích đào tạo đề ra. Điều này sẽ tạo ra một khuôn khổ nhất quán và chuyên nghiệp cho các hoạt động “Phiên tòa giả định”.

Ba là, cần phổ biến cho sinh viên thấy lợi ích từ việc tham gia các hoạt động học thuật có tính chuyên môn, thực tế cao như phiên tòa giả định và có các chính sách hỗ trợ, khen thưởng sinh viên hoạt động tốt, nổi trội. Để tham gia “Phiên tòa giả định” một cách hiệu quả, sinh viên cần có khả năng nghiên cứu, phân tích tình tiết vụ án và các quy định pháp luật liên quan. Các hoạt động khuyến khích sinh viên tự tìm tòi, nghiên cứu các vụ án thực tế, các bản án đã có hiệu lực pháp luật sẽ giúp họ nâng cao kỹ năng đọc hiểu, phân tích tình huống và áp dụng pháp luật. Điều này cũng giúp sinh viên hình thành tư duy phản biện và khả năng giải quyết vấn đề, là những kỹ năng không thể thiếu của người hành nghề pháp lý trong tương lai.

Việc thực hiện đồng bộ các giải pháp này sẽ góp phần đáng kể vào việc nâng cao chất lượng đào tạo, trang bị cho sinh viên ngành luật những kiến thức chuyên môn vững chắc và kỹ năng thực hành nghề nghiệp cần thiết, giúp họ tự tin hội nhập vào thị trường lao động [8].

3. KẾT LUẬN

Mô hình phiên tòa giả định là một phương thức giảng dạy mang tính mô phỏng có giá trị cao trong đào tạo luật, không chỉ giúp củng cố kiến thức mà còn góp phần phát triển kỹ năng nghề nghiệp và nâng cao nhận thức về định hướng nghề cho sinh viên. Với ưu điểm linh hoạt, phương pháp này tạo điều kiện để cả người dạy và người học nhận diện được những hạn chế trong kiến thức và kỹ năng, từ đó kịp thời điều chỉnh và hoàn thiện. Đồng thời, đây còn là môi trường thuận lợi để rèn luyện kỹ năng làm việc nhóm, giao tiếp, trao đổi học thuật và phát triển tư duy pháp lý một cách toàn diện ngay trong quá trình đào tạo.

Thực tiễn triển khai tại Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Vĩnh Long cho thấy việc áp dụng mô hình phiên tòa giả định đã mang lại những tín hiệu tích cực. Thông qua các hoạt động học tập và tham gia phiên tòa phục vụ tuyên truyền pháp luật trong cộng đồng, sinh viên ngày càng trở nên tự tin, chủ động hơn trong học tập, đồng thời hình thành thái độ nghiêm túc và định hướng rõ ràng hơn đối với nghề nghiệp pháp lý trong tương lai. Những kết quả bước đầu này không chỉ khẳng định tính phù hợp của phương pháp mà còn là cơ sở để Nhà trường và đội ngũ giảng viên tiếp tục nghiên cứu, hoàn thiện và mở rộng việc áp dụng, qua đó nâng cao hơn nữa chất lượng đào tạo ngành Luật trong thời gian tới.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

[1]. Tòa án nhân dân tối cao. (2017). Thông tư số 01/2017/TT-TANDTC ngày 28 tháng 7 năm 2017 của Chánh án Tòa án nhân dân tối cao quy định về phòng xử án.

[2]. Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Vĩnh Long. (2025). Kế hoạch số 390/KH-ĐHSPKTVL ngày 26 tháng 12 năm 2025 của Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Vĩnh Long về việc triển khai thực hiện chương trình 1056 của Thủ tướng Chính phủ tại Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Vĩnh Long - năm 2025.

[3]. Khoa Kinh tế - Luật. (2025). Kế hoạch số 18/KH-KTL ngày 21 tháng 10 năm 2025 của Khoa Kinh tế - Luật - Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Vĩnh Long tổ chức “Phiên tòa giả định” tuyên truyền pháp luật về trật tự, an toàn giao thông đường bộ và “Ký kết bản ghi nhớ hợp tác (MOU) với cơ quan, doanh nghiệp”.

[4]. Nguyễn Thị Trúc Phương, Nguyễn Thị Hồng Nhung, (2022), “*Vận dụng mô hình phiên tòa giả định trong đào tạo luật ở phân hiệu đại học Đà Nẵng tại Kon Tum*”, Tạp chí Khoa học, Trường Đại học Sư phạm, Đại học Huế, số 2 (62), tr.87.

[5]. Trần Việt Dũng, Nguyễn Chí Hằng Hải, (2014), “*Áp dụng mô hình phiên tòa giả định trong giảng dạy kiến thức pháp lý và kỹ năng pháp lý cho sinh viên luật*”, Tạp chí Khoa học pháp lý, số 02 (81), trang 74-80.

[6]. <https://nhandan.vn/vinh-long-to-chuc-phiên-toa-gia-dinh-ve-tuyen-truyen-phap-luat-tro-nhân-sinh-vi-en-post921590.html?gidzl=PNGMS99Jft1dQXPrbaYbSM9f4dkB6g4iBJqKBTCQh2vtF4z-WnFsAdrW4tsD5FTtA690TZd75u0oarQaTm>, (truy cập ngày 06/12/2025).

[7]. https://giaoducthoidai.vn/tuyen-truyen-phap-luat-cho-sinh-vien-qua-phiên-toa-gia-dinh-post755830.html?gidzl=_1jIVNpcGtJ-1MzuUFr1TVm2QNjYgqSbirPIBJghIYVfLpH-Qg8G8-CBQ7rafH5-jWaxTZcmpHqxVUD0Sm, (truy cập ngày 06/12/2025).

[8]. <https://baovinhlong.com.vn/xa-hoi/202511/phiên-toa-gia-dinh-huong-ung-ngay-phap-luat-viet-nam-911-ec02a8a/>, (truy cập ngày 06/12/2025).

[9]. <https://tuoitre.vn/truong-dai-hoc-luat-tp-hcm-dat-giai-nhat-phiên-toa-gia-dinh-cap-quoc-gia-2024-20241125162722839.htm>, (truy cập ngày 30/3/2026).

[10]. <https://lsvn.vn/dai-hoc-luat-tp-hcm-to-chuc-thanh-cong-cuoc-thi-phiên-toa-gia-dinh-1727661016-a147819.html>, (truy cập ngày 30/3/2026).

[11]. https://baophapluat.vn/truong-dai-hoc-luat-ha-noi-gianh-quan-quan-cuoc-thi-phiên-toa-gia-dinh-vmoot-cap-quoc-gia-2025.html?utm_source=chatgpt.com, (truy cập ngày 30/3/2026).

[12]. <https://doanthanhvien.hlu.edu.vn/SubNews/Details/22096>, (truy cập ngày 30/3/2026).

[13]. <https://www.ctu.edu.vn/tin-tuc-su-kien-t/nhiều-hoạt-dong-huong-ung-ngay-phap-luat-viet-nam-09-11.html>, (truy cập ngày 30/3/2026).

[14]. Saksham Chhabra of UPES, Why is Mooting Important?, June 27, 2018 from <https://blog.ipleaders.in/importance-of-mooting/>.